

OPEVNĚNÝ OBR NA PRAHU KRKONOŠ

Chcete-li poslední den v roce strávit ve spojovacích zákopech, u protitankových ježků nebo na kulometném postavení, máte šanci. Stachelberg, největší dělostřelecká pevnost v České republice, otevírá své brány i na silvestra.

Text: Pavla Apostolaki

Foto: Pavel Holzknecht

Vyšlápnu poslední metr cesty mezi Babí a Trutnovem, když se přede mnou zjeví mohutný železobetonový gigant. Na jeho střeše se třepetá česká vlajka. Libavské sedlo, dělicí Krkonoše a Vraní hory, bylo totiž odjakživa otevřenou branou pro vojenský vpád do Čech. Ztráta tohoto strategicky významného místa by znamenala příchod cizí armády do země. Právě proto se československá vláda

v těžkých, třicátých letech rozhodla vybudovat tu pohraniční opevnění proti nacistickému Německu. Vybrala prostor v blízkosti kóty 632 Stachelberg/Hřebínek a horečně rozběhla na podzim 1937 stavební práce. To už válečný konflikt pomalu hřměl Evropou...

Horečné budování

Ve třech směnách hloubilo tisíc pět set dělníků ze dvou soukromých pražských firem

pod vojenským dozorem podzemní prostory. Tady mělo být umístěno veškeré týlové zabezpečení pro posádku – velitelství, kasárna, sklady munice, materiálu, elektrárna, strojovna a nemocnice. Na hodinu brali dřívci v té době nadprůměrnou mzdu 4,50 Kč (za sto dvacet minut si vydělali na jednu košili), což znamenalo zhruba čtyřnásobek platu pracujících v průmyslu. Veškeré budování ale ustalo o rok později, kdy

Foto: Pavel Holzknicht a Profimedia.cz

► Interiér tvrze připomene také její složitá budování

SILVESTROVSKÁ TÚRA

Naučná stezka „**Opevněné Trutnovsko**“ vás zavede na jeden z nejmohutnějších pevnostních úseků v bývalém Československu. Prochází v délce více než **sedmi kilometry** po linii těžkých objektů od pevnosti Stachelberg k pěchotnímu srubu T-S 63 na okraji obce Libeč. Informační tabule představí každý objekt popisem bojového úkolu, palebným systémem, výkresovou dokumentací a sdělí i technická data. **Od 24. do 31. 12. je tvrz Stachelberg otevřená od 13.00** a vy v ní a v jejím okolí můžete prožít **netradiční silvestrovský den**.

došlo k vyhlášení všeobecné mobilizace československé armády. Rozestavěná tvrz byla nouzově vyzbrojena, obsazena vojáky 17. hraničářského pluku z Trutnova a připravena k obraně (odehrálo se zde několik ostrých střetů s příslušníky Sudetoněmeckého Freikorpsu). Zdaleka však nemohla plnit úkoly, s nimiž se počítalo po dokončení.

Po podpisu mnichovské dohody byly veškeré zbraně, zařízení, vybavení, stroje a stavební materiály z tvrze odvezeny nebo zničeny. Při vyklízení podzemí provedli ženisté odstřely, kterými zavalili štoly ústící na povrch a odvodňovací systém. Podzemní prameny pak vnitřek pevnosti naplnily během několika dní vodou a vytvořily jezero o objemu 20 tisíc kubíků. Pěší divize Wehrmachtu, jež v říjnu 1938 vstoupila do Stachelbergu, našla již komplex zatopený a pro své

účely jej během bojů nijak nevyužila.

Tisíce návštěvníků

Po válce zůstal kolos v blízkosti Rýchorského pralesa osiřelý až do 80. let, kdy v něm zemědělci zřídili sklad na 120 tun aredinu. Jed hubící mandelinku bramborovou byl po jedné dekádě vyklizen a o lepší osud Stachelbergu se postaralo družstvo Fortis. Zřídilo zde muzeum československého opevnění a zpřístupnilo zaplavené podzemní prostory, z nichž jako zázrakem voda sama vytekla.

Dnes se o unikátní vojenskou památku stará dvanáctičlenná parta dobrovolníků, mužů i žen. „Praděda byl legionář, odtud pramení můj vztah k vojenské historii,“ říká Pavel Holzknicht, předseda Spolku Stachelberg. „Myslím, že se máme vrátet k odkazu našich předků, k jejich hrdinství a vlastenectví. Proto jsem

začal s činností na pevnosti. Odměnou jsou pro mě návštěvníci, loni jich přijelo jedenadvacet tisíc. Každý rok pro ně chystáme něco nového a to je také důvod, proč se spousta lidí na Stachelberg vrací.“

Epicentrum obrany

Vcházíme do pevnosti a musíme jít téměř do dřepu, abychom se protáhli nízkým vchodem pod úroveň terénu. Šachtou scházíme 186 schodů, což se rovná sestupu z dvanáctipatrového paneláku. Na hlavu si bereme ochrannou přilbu a chodbou procházíme do nitra pevnosti. Když se rozhlednu kolem, padá mi úžasem brada. Tři a půl kilometru podzemních chodeb a sálů v hloubce až šedesát metrů pod

povrchem mi svými gigantickými rozměry připomíná kulisy z vědecko-fantastického filmu Julesa Verne.

„Na dělostřelecké tvrzi měla sloužit posádka o 778 vojácích plus dvě roty pěchoty (přibližně 240 mužů – pozn. autorky) pro střety na povrchu objektu. Počítalo se, že v případě úplného obklíčení a stálého vedení boje bude Stachelberg odolávat nepříteli až dva měsíce. Tak dlouho by vydržely zásoby munice, potravin a pohonných hmot,“ vysvětluje Pavel Holzknicht.

Srdcová záležitost

Dobrovolníci na Stachelbergu zpřístupnili tři čtvrtiny rozestavěného podzemí a klobouk dolů před tím, co dokázali.

Tvrz uvádějí do původního stavu ve svém volném čase, bez nároku na odměnu. Veškerý provoz, obnovu a rozšiřování areálu z devadesáti pěti procent financují z vybraného vstupného. Zájem státních institucí o propagaci v cestovním ruchu je prakticky nulový.

„V naší skupině sice máme patnáctileté pomocníky, obáváme se však, kdo po nás péči o pevnost převezme. Stachelbergu dáváme veškerý svůj volný čas a je těžké skloubit dohromady zaměstnání, děti a rodinu. Pokud se tedy chtějí fanoušci vojenské historie přidat k nám, rádi je přivítáme. Dobrovolníků není nikdy dost,“ dodává Pavel Holzknicht, který o vojenskou památku pečuje již 20 let. ◀

Inzerce 279208/17

OSTŘÍŽÍM ZRAKEM

Součástí areálu na Stachelbergu je také necelých **dvacet pět metrů vysoká rozhledna Eliška**, vybudována z borového a dubového dřeva. Svým zjevem navozuje představu typické vojenské pozorovatelný. Po výstupu nahoru se před vámi otevře výhled na mohutnou **zemskou bránu**

spojující Slezsko s českým vnitrozemím.

Upoutají vás Vraní hory, vypínající se východně od Zacléře naproti Krkonošim a částečně pokračující do Polska pod názvem Góry Krucze. Sotva osmikilometrový masiv je typický svými velmi strmými svahy. Jejich sklon „vzbrousila“ sopečná činnost. Rozhledna, v jejímž „těle“ napočítáte 850 šroubů, vám z ptačí perspektivy také představí **Rýchory, Jestřebí hory, Orlické hory a Zvičín**.